

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2025

DEPARTMENT OF SANSKRIT

1st Year, 2nd Semester

Subject Code :SANS/PG/2.1

NYAYA-VAISESIKA

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

क-विभागः

१. अधोलिखितेषु द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ । न्यूनतया एकस्योत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयम्— 6x2= 12

(क) प्रत्यक्षप्रमाणलक्षणं तर्कभाषाग्रन्थदिशा व्याख्यायताम् । प्रत्यक्षप्रमायाः करणं तस्या भेदश्च निरूप्यताम् । 2+4= 6

(ख) अनुमानप्रमाणलक्षणं निरूप्य परार्थानुमानं विशदयताम् । 2+4= 6

(ग) हेत्वाभास इत्यस्य का व्युत्पत्तिः? हेत्वाभासभेदेषु द्वयं सोदाहरणं व्याख्येयम् । 1+2.5+2.5= 6

२. अधोलिखितेषु प्रश्नत्रयं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयम्— 1x3= 3

(क) अन्याथासिद्धस्य लक्षणं देयम्?

(ख) परामर्शज्ञानस्य नामान्तरं दीयताम् ।

(ग) 'सुखरहितो अहम्' इति ज्ञाने कः सन्निकर्षः?

(घ) केवलव्यतिरेकि-हेतोः उदाहरणमेकं दीयताम् ।

ख-विभागः

३. अधोनिर्दिष्टेषु द्वौ प्रश्नौ संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयौ – 6x2= 12

(क) प्रतिपदव्यावृत्तिपूर्वकं सामान्यलक्षणं व्याख्यायताम् । सामान्यं कतिविधमिति सोदाहरणं व्याख्यायताम् । 4+2= 6

- (ख) अन्यथासिद्धभेदाः मुक्तावलीग्रन्थदिशा विव्रियताम् । 6
- (ग) आत्मस्वरूपं मुक्तावलीग्रन्थदिशा निरूप्यताम् । 6
४. अधोलिखितेषु प्रश्नत्रयं सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेयम्— 1x3= 3
- (क) सादृश्यलक्षणं किम् ।
- (ख) द्रव्यारम्भकत्वं केषां साधर्म्यम् ?
- (ग) द्रवत्वं कतिविधमिति नामत उल्लिख्य प्रत्येकस्य अधिष्ठानं लिख्यताम् ।
- (घ) समवायविषयिका कारिका लिख्यताम्।

*****